

Newsletter Asocjacji Niewydolności Serca PTK

Przekazujemy Państwu ostatni numer Newslettera w tym roku, roku o którym większość z nas chciałby pewnie jak najszybciej zapomnieć. Po niezwykle ciężkich jesiennych miesiącach pojawia się nadzieja, że wraz z masowymi szczepieniami – straszne widmo pandemii zacznie powoli błędnąć!!

Pomimo wszystkich przeciwności – nauka, w tym kardiologia wychodzi obronną ręką z tych problemów, czego dowodem jest wysoka ilość i jakość publikacji naukowych, także z obszaru niewydolności serca. Jak wszystkie wydarzenia także i doroczny kongres Amerykańskiego Towarzystwa Kardiologicznego (AHA) odbył się w przestrzeni wirtualnej. Podobnie jak przy wcześniejszych kongresach on-line ACC czy ESC nie obniżyło to poziomu naukowego i edukacyjnego. W niniejszym numerze krótko przedstawiamy dwa duże badania: GALACTIC-HF i AFFIRM-AHF, które prezentowano po raz pierwszy na kongresie AHA i które mogą wpłynąć na postępowanie w niewydolności serca. Losy chorych oczekujących na przeszczep serca na przestrzeni trzech dekad są przedmiotem kolejnej publikacji. W kolejnej pracy autorzy podjęli się nowatorskiego badania znaczenia drenażu limfatycznego w HFrEF, określając upośledzony drenaż limfatyczny jako nowy potencjalny cel terapeutyczny. Interakcja między poziomem NT-proBNP a efektem terapeutycznym Vericiguatu jest sub-analizą niedawno opublikowanego badania VICTORIA. Ze względu na rosnącą częstość chorób nowotworowych znaczenie kardio-onkologii stale rośnie. W opublikowanym stanowisku podano szereg praktycznych zaleceń dotyczących oceny kardio-toksyczności terapii przeciw-nowotworowych. Ostatnich kilka lat to okres niezwykle dynamicznych badań nad inhibitorami ko-transportera sodowo-glukozowego typu 2 (SGLT2i) w chorobach sercowo-naczyniowych, w tym niewydolności serca. Stanowisko Asocjacji Niewydolności Serca (HFA) podsumowuje aktualną wiedzę oraz daje wskazówki dotyczące stosowania SGLT2i.

Życzymy przyjemnej lektury,

Cardiac Myosin Activation with Omecamtiv Mecarbil in Systolic Heart Failure. Teerlink JR, et al. N Engl J Med. 2020; doi: 10.1056/NEJMoa2025797.

Nowa klasa leków, tzw. selektywne aktywatory miozyny sercowej, której przedstawicielem jest Omecamtiv mecarbil poprawiała czynność serca u pacjentów z niewydolnością serca z obniżoną frakcją wyrzutową (HFrEF), jednak wpływ leku na rokowanie w HFrEF pozostawał nieznany. W badaniu GALACTIC-HF losowo przydzielono 8256 pacjentów z objawową HFrEF (FW $\leq$ 35%) do Omecamtiv mecarbil (n=4120, w dawkach 25 mg, 37,5 mg lub 50 mg dwa razy dziennie) lub placebo (n=4112), oprócz standardowej terapii niewydolności serca. Pierwszorzędowy złożony punkt końcowy składał się z: (1) hospitalizacji lub pilnej wizyty z powodu niewydolności serca lub (2) zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych. Podczas obserwacji wynoszącej 21,8 miesiąca punkt końcowy wystąpił u 1523 pacjentów (37%) w grupie Omecamtiv mecarbil i u 1607 pacjentów (39,1%) w grupie placebo (współczynnik ryzyka – HR 0,92; 95% CI 0,86-0,99; p=0,03). Łącznie odpowiednio 808 pacjentów (19,6%) i 798 pacjentów (19,4%) zmarło z przyczyn sercowo-naczyniowych (HR 1,01; 95% CI 0,92-1,11). Nie było istotnej różnicy między grupami pod względem zmiany nasilenia objawów HF, ocenianych wg kwestionariusza *Kansas City Cardiomyopathy Questionnaire*. Częstość komorowych zaburzeń rytmu serca była podobna w obu grupach. **Wnioski:** w badaniu GALACTIC-HF wykazano, że Omecamtiv mecarbil redukuje częstość występowania złożonego punktu końcowego, przede wszystkim dzięki zmniejszeniu częstości zaostrzeń niewydolności serca.

Ferric carboxymaltose for iron deficiency at discharge after acute heart failure: a multicentre, double-blind, randomised, controlled trial. Ponikowski P, et al. Lancet. 2020; 396: 1895-1904.

Dożylne podanie karboksymaltozy żelazowej redukuje objawy i poprawia jakość życia pacjentów z przewlekłą HF i niedoborem żelaza. Celem badania AFFIRM-AHF była ocena

wpływu karboksymaltozy żelazowej na wyniki leczenia pacjentów, ustabilizowanych po epizodzie ostrej niewydolności serca (AHF). Badanie AFFIRM-AHF było wieloośrodkowym, podwójnie zaślepionym, randomizowanym badaniem przeprowadzonym w 121 ośrodkach w Europie, Ameryce Południowej i Singapurze. Kwalifikowani byli pacjenci hospitalizowani z powodu AHF z współistniejącym niedoborem żelaza (definiowanym jako ferrytyna <100 μ g lub $100-299$ μ g z wysyceniem transferyny $<20\%$) i FW $<50\%$. Uczestnicy zostali losowo przydzieleni do: dożylnego podawania karboksymaltozy żelazowej lub placebo przez okres 24 tygodni. Pierwszorzędowy punkt końcowy był złożony z hospitalizacji z powodu HF lub zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych do 52 tygodni po randomizacji. Screeningowi poddano 1525 pacjentów, z których 1132 zostało losowo przydzielonych do badanych grup. W trakcie obserwacji złożony punkt końcowy wystąpił u 293 pacjentów z grupy aktywnej i 372 w grupie placebo (RR 0,79; 95% CI 0,62-1,01; p=0,059). Nie było różnicy w zgonach z przyczyn sercowo-naczyniowych między dwiema grupami [77 (14%) w grupie karboksymaltozy żelazowej vs. 78 (14%) w grupie placebo; RR 0,96; 95% CI 0,70-1,22, p=0,81]. W grupie karboksymaltozy żelazowej wystąpiło łącznie 217 hospitalizacji z powodu HF, a w grupie placebo 294 (RR 0,74; 95% CI 0,88-0,94; p=0,013). **Wnioski:** wśród pacjentów tuż po epizodzie AHF, leczenie preparatem karboksymaltozy żelazowej było bezpieczne i zmniejszało ryzyko hospitalizacji z powodu HF, bez widocznego wpływu na ryzyko zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych.

Wielkie gratulacje dla Profesorów Ewy Jankowskiej i Piotra Ponikowskiego, którzy są głównymi autorami badania AFFIRM-AHF (pierwszy i ostatni autor publikacji w Lancet). Tak wielki sukces na polu światowej kardiologii polskich naukowców nie zdarza się często.

Survival on the Heart Transplant Waiting List. Bakhtiyar SS, et al. JAMA Cardiol. 2020; 5: 1227-1235. Urządzenia wspomagające pracę komory serca (VAD, LVAD) mają dobrze udokumentowane

i stale rosnące znaczenie w leczeniu zaawansowanej HF. Celem badania była ocena wyników przeżycia wśród pacjentów na liście oczekujących na przeszczep serca (HTX) w ciągu ostatnich 3 dekad, a także zbadanie związku między zastosowaniem VAD oraz polityki alokacji *United Network for Organ Sharing* (UNOS) z rocznym rokowaniem. W retrospektywnej analizie wykorzystano bazę danych UNOS obejmującą 95 323 kandydatów do HTX w latach 1987-2017. Analiza obejmowała nieskorygowaną i skorygowaną analizę przeżycia, w której głównym punktem końcowym był zgon na liście oczekujących. W analizie wskaźnik rocznego przeżycia na liście oczekujących wzrósł z 34,1% w latach 1987-1990 do 67,8% w latach 2011-2017 ($p < 0,001$). Roczne przeżycie na liście oczekujących kandydatów z implantowanym VAD wzrosło z 10,2% w latach 1996-2000 do 70% w latach 2011-2017 ($p < 0,001$). Podobnie w przypadku zmieniających się wskazań do mechanicznego wspomagania krążenia, roczny czas przeżycia na liście oczekujących pacjentów bez VAD wzrósł z 53,9% w latach 1996-2000 do 66,5% w latach 2011-2017 ($p < 0,001$). W dekadzie poprzedzającej politykę alokacji UNOS z 2006 r. 1-letni okres przeżycia na liście oczekujących wynosił 51,1%, podczas gdy w następnej dekadzie wzrósł do 63,9% ($p < 0,001$). **Wnioski:** w ciągu 3 dekad zaobserwowano bardzo dużą poprawę przeżycia pacjentów z krańcową HF, zgłoszonych do HTX. Poprawa dotyczyła wszystkich grup chorych, tj. z implantowanym lub nie VAD, oraz niezależnie od alokacji i klasyfikacji UNOS.

Reduced Lymphatic Reserve in Heart Failure With Preserved Ejection Fraction. *Rossitto G, et al. J Am Coll Cardiol. 2020; 76: 2817-2829.*

Niewydolność serca z zachowaną frakcją wyrzutową (HFpEF) jest zespołem klinicznym ściśle związanym z licznymi chorobami współistniejącymi i czynnikami ryzyka, takimi jak nadciśnienie, otyłość, choroba wieńcowa, cukrzyca, migotanie przedsionków, przewlekła choroba nerek, etc. Dysfunkcja mikronaczyniowa odgrywa ważną rolę w patogenezie HFpEF. Należy jednak podkreślić, że nie zbadano jeszcze mechanistycznego związku między mikrokrążeniem a nadmiernym gromadzeniem płynów (zastojem), który jest jedną z głównych manifestacji HFpEF. Niniejsze prace miały na celu zbadanie mechanizmów wymiany płynu włośniczkowo-śródmiaższowego w HFpEF, w tym drenażu limfatycznego i sił osmotycznych wywieranych przez hipertoniczny nadmiar Na^+ w tkankach. Autorzy podjęli się trudnej metodologicznie pracy oceniającej znaczenie drenażu limfatycznego w HFpEF. Pacjenci z HFpEF i zdrowi ochotnicy dobrani pod względem wieku i płci ($n = 16$ na grupę) zostali poddani: 1) biopsji skóry w celu wykonania immunohistochemii naczyniowej, ekspresji genów i analiz chemicznych (woda, Na^+ i K^+) oraz 2) pletyzmografii żylniej w celu oceny współczynnika obwodowej filtracji mikronaczyniowej (pomiar wynaczynienia płynu włośniczkowego) i ciśnienia izowolumetrycznego (powyżej którego drenaż limfatyczny nie może kompensować wynaczynienia płynu). Wykonane biopsje skóry pacjentów z HFpEF wykazały zmniejszenie gęstości małych naczyń krwionośnych i limfatycznych oraz niższą ekspresję markerów różnicowania i funkcji limfatycznych (LYVE-1 oraz PROX-1) w porównaniu z grupą kontrolną. Ponadto wśród pacjentów z HFpEF współczynnik filtracji mikronaczyniowej był niższy, a drenaż limfatyczny był upośledzony. **Wnioski:** autorzy wykazali, że obwodowe naczynia limfatyczne u pacjentów z HFpEF wykazują istotne zmiany strukturalne i molekularne, a ponadto nie są w stanie skutecznie kompensować, poprzez śródmiaższowy drenaż, wynaczynienia i retencji płynów. Zmniejszona rezerwa limfatyczna może stanowić nowy cel terapeutyczny w HFpEF.

N-Terminal Pro-B-Type Natriuretic Peptide and Clinical Outcomes: Vericiguat Heart Failure With Reduced Ejection Fraction Study. *Ezekowitz JA, et al. JACC Heart Fail. 2020; 8: 931-939*

Pomiar poziomu NT-proBNP jest podstawą diagnostyki, stratyfikacji ryzyka i obiektywnej obserwacji pacjentów z HF. W związku z tym poziomy NT-proBNP były szeroko stosowane jako kryterium włączenia do badań klinicznych oraz jako wtórne punkty końcowe, zwłaszcza w badaniach oceniających efekty nowych terapii. Vericiguat w porównaniu z placebo zmniejszył poziom śmiertelności sercowo-naczyniowej lub pilnych hospitalizacji u pacjentów z HFrEF w niedawno opublikowanym badaniu VICTORIA (komentowanym również w Newsletterze nr 4). Celem niniejszego badania była ocena efektu terapeutycznego Vericiguatu w odniesieniu do wyjściowego poziomu NT-proBNP. W dodatkowych analizach stwierdzono istotną interakcję między efektami leczenia a poziomem NT-proBNP. W grupie pacjentów z wartościami NT-proBNP ≤ 4000 pg/ml ($n=3100$) zaobserwowano zmniejszenie ryzyka względnego wystąpienia pierwszorzędnego punktu końcowego o 23% (HR 0,77; 95% CI 68-0,88), a w grupie chorych z NT-proBNP ≤ 8000 pg/ml ($n=4133$) o 15% (HR 0,85; 95% CI: 0,76-0,95). Natomiast w grupie chorych z NT-proBNP > 8000 pg/ml ($n = 672$) wzrósł o 16% (HR 1,16; 95% CI: 0,94-1,41) dla pierwszorzędnego punktu końcowego. **Wnioski:** autorzy omawianego badania wykazali zmniejszenie częstości występowania złożonego punktu końcowego, a także jego składowych, wśród pacjentów otrzymujących Vericiguat z poziomem NT-proBNP ≤ 8000 pg/ml.

Baseline cardiovascular risk assessment in cancer patients scheduled to receive cardiotoxic cancer therapies: a position statement and new risk assessment tools from the Cardio-Oncology Study Group of the Heart Failure Association of the European Society of Cardiology in collaboration with the International Cardio-Oncology Society. *Lyon AR, et al. Eur J Heart Fail. 2020; 22: 1945-1960.*

Terapie przeciwnowotworowe, w tym chemioterapia, immunoterapia i radioterapia stale się rozwijają i są coraz bardziej skuteczne. Z drugiej strony toksyczność sercowo-naczyniowa terapii przeciwnowotworowych jest bardzo poważnym problemem ograniczającym skuteczność leczenia i kluczowym czynnikiem prowadzącym do zwiększenia chorobowości i śmiertelności. W zależności od rozpoznania i rodzaju leczenia przeciwnowotworowego wskaźniki kardiotoxyczności mogą być bardzo różne, aczkolwiek HF to przeważająca prezentacja wśród pacjentów. Stanowisko Grupy Roboczej ds. Kardiologii i Onkologii Asocjacji Niewydolności Serca Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego (HFA ESC) we współpracy z Międzynarodowym Towarzystwem Kardiologicznym (*International Cardio-Oncology Society*) przedstawia praktyczne, łatwe w użyciu i oparte na dowodach narzędzia do stratyfikacji ryzyka pacjentów onkologicznych, przeznaczone dla onkologów, hematologów i kardiologów. Szczególny nacisk jest położony na wyjściową stratyfikację ryzyka pacjentów onkologicznych, tj. przed otrzymaniem terapii przeciwnowotworowej, która może doprowadzić do HF lub innych poważnych powikłań sercowo-naczyniowych. Przedstawiono podstawowe strategie stratyfikacji ryzyka dla pacjentów otrzymujących następujące rodzaje terapii przeciwnowotworowych: chemioterapia antacyklinowa, terapie ukierunkowane na HER2, takie jak trastuzumab, inhibitory czynnika wzrostu śródbłonna naczyniowego, inhibitory kinazy drugiej i trzeciej generacji w przewlekłej białaczce szpikowej, terapie szpiczaka mnogiego (inhibitory proteasomu i leki immunomodulujące), inhibitory RAF i MEK, terapie deprivacji

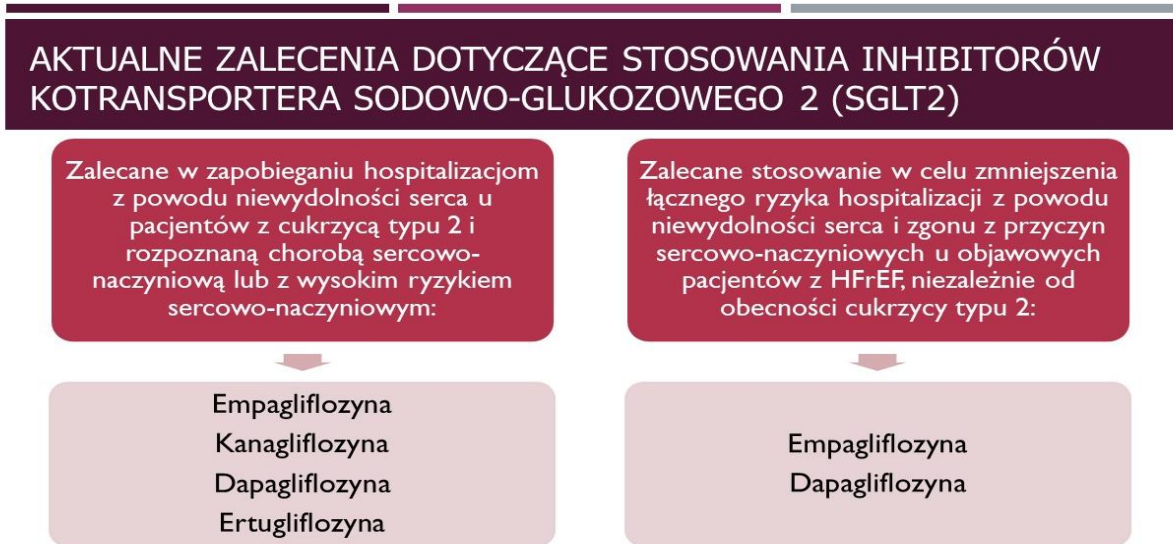
androgenów. Zastosowanie nowych form stratyfikacji ryzyka pozwoli klinicystom na podzielenie pacjentów z chorobą nowotworową na niskie, średnie, wysokie i bardzo wysokie ryzyko powikłań sercowo-naczyniowych przed rozpoczęciem

leczenia. Długo-terminowym celem jest spersonalizowanie terapii onkologicznej w celu zminimalizowania ryzyka toksyczności sercowo-naczyniowej.

Heart Failure Association of the European Society of Cardiology update on sodium-glucose co-transporter 2 inhibitors in heart failure. Seferović PM, et al. Eur J Heart Fail. 2020; 22: 1984-1986.

W świetle nowych badań Eksperti HFA ESC opublikowali aktualizację stanowiska na temat roli inhibitorów ko-transportera sodowo-glukozowego typu 2 (SGLT2i) w niewydolności serca. Niedawno opublikowane badanie VERTIS-CV wykazało, że ertugliflozyna w porównaniu do placebo zmniejsza ryzyko hospitalizacji z powodu HF u pacjentów z cukrzycą typu 2 (T2DM) i rozpoznaną chorobą sercowo-naczyniową (CVD) (HR 0,70; 95% CI 0,54–0,90). Korzyści były podobne zarówno u pacjentów z i bez wcześniej rozpoznanej HF. Ponadto w grupie 3730 pacjentów z objawową HFrEF z lub bez T2DM badanie EMPEROR-Reduced wykazało istotne zmniejszenie ryzyka wystąpienia pierwszorzędnego złożonego punktu końcowego, obejmującego zgon z przyczyn sercowo-naczyniowych lub hospitalizację z powodu HF, u pacjentów leczonych empagliflozyną 10 mg w porównaniu z placebo (HR 0,75; 95% CI 0,65–0,86; p<0,001). Istotne, że korzyści były niezależne od obecności T2DM, wyjściowej czynności nerek lub stosowania leków w leczeniu HFrEF (w tym ARNI – inhibitorów receptora dla angiotensyny i neprylizyny). Autorzy niedawno opublikowanej metaanalizy, w której wykorzystano dane z badania z DAPA-HF oraz EMPEROR zbadali wpływ hamowania SGLT2 dapagliflozyną lub empagliflozyną w szerszym spektrum pacjentów z HF. Metaanaliza wykazała zmniejszenie śmiertelności z wszystkich przyczyn (HR 0,87; 95% CI 0,77–0,98; p=0,018). Podobnie hamowanie SGLT2 zmniejszyło ryzyko wystąpienia złożonego punktu końcowego hospitalizacji z powodu HF lub zgonu z przyczyn sercowo-naczyniowych (HR 0,74; 95% CI 0,68–0,82; p<0,0001), a także pierwszej hospitalizacji z powodu HF (HR 0,69; 95% CI 0,62–0,78; p<0,0001). Wyniki były tożsame w grupach chorych z i bez T2DM. Dane dotyczące profilu bezpieczeństwa obu leków były korzystne i nie odnotowano zwiększonego ryzyka zdarzeń niepożądanych w porównaniu z placebo, w tym zdarzeń niepożądanych dotyczących nerek, zmniejszenia objętości płynów, ciężkiej hipoglikemii, złamań kości, amputacji lub zgorzeli Fourniera.

W związku z tym w dokumencie opublikowanym przez HFA wystosowano następujące zalecenia:

OPRACOWANO W OPARCIU O: SEFEROVIĆ PM, ET AL. HEART FAILURE ASSOCIATION OF THE EUROPEAN SOCIETY OF CARDIOLOGY UPDATE ON SODIUM-GLUCOSE CO-TRANSPORTER 2 INHIBITORS IN HEART FAILURE. EUR J HEART FAIL. 2020 NOV;22(11):1984-1986.

Opracowała: dr n. med. Katarzyna Holcman
Konsultował: dr hab. n. med. Paweł Rubiś
Opracowanie graficzne: lek. Ewa Dziewięcka
Adres korespondencyjny: Klinika Chorób Serca i Naczyń Uniwersytetu Jagiellońskiego CM, Krakowski Szpital Specjalistyczny im. Jana Pawła II, ul. Prądnicka 80, 31-202 Kraków

